

AUTOREFERAT

Aleksandra Łupienki na temat jego działalności naukowej po uzyskaniu
stopnia doktora nauk humanistycznych

1. Imię i Nazwisko:

Aleksander Wiktor Łupienko

(publikacje sygnuję jako Aleksander Łupienko)

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- a) Dyplom inżyniera architektury i urbanistyki; Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej; 2004; projekt dyplomowy: *Muzeum Sztuki Współczesnej w Warszawie*
- b) Dyplom magistra historii; Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego; 2009; *Przestrzeń publiczna Warszawy w I poł. XIX wieku*; opieka naukowa i promotor pracy magisterskiej – dr **Maria Nietyksza**, prof. IH UW
- c) Dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie historii; Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk; 2014; *Spółeczność warszawskiej kamienicy czynszowej, 1864–1914*; promotor – prof. dr hab. **Maciej Janowski**

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

Zatrudnienie w Instytucie Historii im. T. Manteuffla PAN od 2014 r. na stanowisku specjalisty badawczo-technicznego, a od 2019 r. na stanowisku adiunkta.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Moim głównym polem badawczym jest przestrzeń miast w „długim” XIX wieku (do 1914 r.), przede wszystkim w Królestwie Polskim (zabór rosyjski) oraz Galicji. Kategorią, która spaja moje badania, jest przestrzeń jako pole działalności jednostki ludzkiej oraz jako rezerwuuar wyobrażeń i symboliki na temat wspólnoty. Interesuje mnie powstawanie, funkcjonowanie i szeroko pojęta percepcja (głównie w ujęciu kulturowym) przestrzeni przez człowieka. W początkach mojej praktyki badawczej skupiałem się bardziej na fizycznym aspekcie przemian i debat nad przestrzenią, później, dzięki inspiracjom antropologicznym, zafascynował mnie

kulturowy wymiar przestrzeni i historia kulturowa w ogólności. Kategoria przestrzeni pozwala po pierwsze łączyć badania różnych aspektów funkcjonowania miast, a także pozwala orientować się w „morzu” niezmiennie licznych źródeł. To podejście zostało przeze mnie wypróbowane w trakcie prac nad doktoratem, gdzie kategoria przestrzeni była kluczem do opisu tak szerokiego fenomenu jak zamieszkiwanie wielkiego miasta przez ludzi różnych grup społecznych i kultur (monografia o kamienicach czynszowych Warszawy). W związku z różnorodnością przejawów przestrzeni w miastach, teksty wskazane przeze mnie niżej są pozornie niezwiązane ze sobą. Spaja je jednak podstawowy dla mnie cel, by ująć w analizie to, jak objawia się przestrzeń miejska i jaki ma wpływ na człowieka, zgodnie z hipotezą, że sama przestrzeń może mieć istotny wpływ na świat człowieka, a więc na procesy i wydarzenia w niej się odbywające na przestrzeni dekad, a nie tylko na odwrót.

Moim największym osiągnięciem po publikacji dysertacji doktorskiej jest cykl artykułów publikowanych w zagranicznych czasopismach i książkach, których to artykułów jestem jedynym autorem (udział 100%). Do celów procedury habilitacyjnej wybrałem cykl tekstów, które są analizą różnych aspektów funkcjonowania przestrzeni miejskiej w „długim” XIX w. (do 1914 r.). Poniższa lista zawiera pięć artykułów (w kolejności chronologicznej), w których omawiane są takie kwestie jak: wpływ ruchu higienicznego na myślenie o kształtowanie przestrzeni miasta; mechanizmy propagowania wiedzy na temat kształtowania przestrzeni miejskiej; przestrzeń starego miasta jako symbol wartości narodowych; funkcjonowanie przestrzeni parków publicznych oraz przestrzeń „narodowa” kreowana przez dzieła architektury. Każdy z tych wątków jest odmienny i reprezentuje szerszy nurt w moich badaniach. Znajduje to odzwierciedlenie w odpowiednich działach badań, do których można dany tekst przyporządkować (patrz niżej, pkt 5), jednak łączy je przewodni wątek analizy i próby zrozumienia, czym była przestrzeń w mieście w XIX w.

I) *Some remarks on the birth of modern city planning in the Polish territories (1850–1914): the impact of the hygienic movement*, “Mesto a Dejiny” 2016, nr 2, ss. 18–34.

II) *Urban knowledge transfer between Eastern cities of Warsaw, Cracow and L’viv at the turn of the 19th and 20th centuries*, “Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung” 2018, nr 4, ss. 578–600.

III) *The City as a National Work of Art: Modernity and Nation Building in Fin-de-Siècle Lviv*, “Urban History” 2020, nr 47/3, ss. 1–21.

IV) *Urban Public Gardens in the Kingdom of Poland and Galicia in the First Half of the 19th Century*, w: *A City Entertains Itself – From the Middle Ages to 1848. Prague as the Centre of Cultural Life*, red. Olga Fejtová, Martina Maříková, Jiří Pešek, Praha: Archiv hlavního města Prahy, 2021, ss. 261–280.

V) *Architecture as a Weapon: The Gothic and the National Ideal in Nineteenth-Century Polish Discourse*, w: *Forging Architectural Tradition: National Narratives, Monument Preservation and Architectural Work in the Nineteenth-Century*, red. Dragan Damjanović, Aleksander Łupienko, New York: Berghahn, 2022, ss. 76–101.

W artykule poz. I zająłem się kwestią powstawania nowoczesnej myśli urbanistycznej. Wybrałem jeden z mniej oczywistych nurtów inspiracji do myślenia o planowaniu przestrzeni, a mianowicie nurt myśli higienicznej. Jest on zwykle łączony z reformą warunków sanitarnych, rzadziej się zwraca uwagę na jego kapitalne znaczenie w rozwoju myśli urbanistycznej. Dzięki analizie źródeł związanych z tym nurtem, powstających już od połowy XIX w., długo przed ukształtowaniem się urbanistyki *sensu stricto* (krótco przed 1914 r., na ziemiach polskich w 1916 r.), mogłem pokazać, jak idee dotyczące ochrony zdrowia wpłynęły – często w sposób nieoczywisty – na myślenie o kształtowaniu przestrzeni miasta. W artykule przedstawiłem sytuację sanitarną miast badanego regionu i początki ruchu higienicznego, a następnie działalność higienistów, głównie w Warszawie i Lwowie. Ukazałem, jaki wpływ na myślenie o przestrzeni miasta miała akcja rozbudowy (budowy) systemów kanalizacyjnych, utwardzania dróg i tworzenia chodników oraz usuwania odpadów. Co więcej, pokazałem, jaki był sposób myślenia higienistów, w jaki sposób postrzegali oni miasto oraz jak to wpłynęło na wykształcenie się nowoczesnej urbanistyki. Źródłami do artykułu były książki i broszury higienistów oraz artykuły w prasie technicznej w Królestwie Polskim i Galicji. Przemyślenia w artykule są kontynuacją myśli wyrażonych w moim artykule w polskojęzycznym tomie zbiorowym po konferencji, współorganizowanej przeze mnie w 2016 r. Kolejnymi tekstami na podobny temat był mój artykuł w Biuletynie Polskiej Stacji badawczej w Würzburgu (o kanalizowaniu Lwowa i przykryciu tamtejszej rzeki, Pełtwi) oraz książka na temat infrastruktury technicznej miast Galicji, będąca rodzajem podsumowania badań na temat rozwoju inżynierii miejskiej (patrz dział „a” poniżej).

Kwerenda w prasie oraz przemyślenia na temat dyfuzji idei legły u podstaw mojego drugiego tekstu (poz. II), w którym przeanalizowałem mechanizm przekazywania wiedzy na

temat rozwoju przestrzeni miejskiej między największymi ośrodkami Królestwa Polskiego, Galicji oraz Wielkiego Księstwa Poznańskiego przed 1914 r. Artykuł ten jest analizą wybranych sposobów przekazywania wiedzy na temat rozwiązywania bolączek miejskich: poprzez istniejące wówczas instytucje i towarzystwa, zjazdy specjalistów, wystawy specjalistyczne oraz artykuły w prasie technicznej, i pokazuje szczegółowo, jaka wiedza i w jaki sposób była przekazywana między tymi regionami. Problemami, jakie należało pilnie rozwiązać, było uzdrowienie (asenizacja) miasta, głównie budowa kanalizacji, wentylacja kanałów i mieszkań, regulacja prawna rozwoju miast oraz praw i obowiązków inżynierów. Celem artykułu było rozpoznanie środowiska inżynierów miejskich w trzech zaborach oraz sposobów kontaktowania się między nimi. Kanałami kontaktowymi były nie tylko trudne do zidentyfikowania prywatne znajomości oraz łatwiejsze do zidentyfikowania artykuły w prasie, ale także większe wystawy tematyczne na temat wiedzy o asenizacji miast oraz cykliczne zjazdy techników, lekarzy-higienistów i konserwatorów (czasem utrudniane przez władze niemieckie i rosyjskie), w tym też instytucje ich grupujące same w sobie. Udowadniam, że przepływ wiedzy między centrami imperiów a peryferiami nie był w XIX w. jedynym modelem transferu. Przypadek polskich miast pod zaborami pokazuje, że istniały w Europie ścieżki intensywnej wymiany wiedzy bezpośrednio między peryferiami imperiów (w tym wypadku rosyjskiego i austriackiego, w mniejszym stopniu też niemieckiego). Pokazuję także, że w końcu XIX w. pojawił się nowy typ kosmopolitycznej kultury miejskiej, w której wzory płynęły bezpośrednio między wielkimi miastami, nierzadko ponad istniejącymi granicami państw. Źródłami do artykułu były tytuły prasy technicznej i higienicznej: „Przegląd Techniczny”, „Inżynieria i Budownictwo”, „Zdrowie” (Królestwo Polskie), „Dźwignia”, Czasopismo Techniczne” i „Przegląd Higieniczny” (Galicja). Kontynuacją tego wątku badawczego jest mój artykuł na temat rozwoju wiedzy inżynieryjnej we Lwowie (i sposobów jej przekazywania za granicę) w początku XX w. w „Yearbook of Transnational History” (patrz dział „a” poniżej).

W kolejnym tekście (poz. III) odszedłem od stricte technicznej strony debat nad przestrzenią miast i skupiłem się na kulturowym wymiarze przestrzeni. Przedmiotem studium była przestrzeń Śródmieścia Lwowa (czyli „starego miasta”), które w początku XX w. zostało „odkryte” jako skarbnica wartości narodowych przez polską elitę miasta. Tekst jest analizą nie tylko dyskursu narodowego w kontekście przestrzeni miasta, ale także opisem jednego z etapów nowoczesnej myśli konserwatorskiej. Pierwszą próbą analizy przemian idei konserwatorskich w XIX w. był artykuł opublikowany w jednym z tomów wydanych przez Międzynarodowe Centrum Kultury, zaś w omawianym tekście skupiłem się na praktycznych implikacjach tych idei. W artykule ukazałem wpierw ewolucję centrów historycznych w miastach w regionu oraz

ewolucję przestrzenną Lwowa. Następnie pokazałem, jaki wpływ miał niezwykle dynamiczny rozwój przestrzenny Lwowa na jego Śródmieście. W kolejnej części przedstawiłem pokrótce dzieje urzędów konserwatorskich w Galicji Wschodniej, by przejść do analizy korespondencji między inwestorami, chcącymi przebudować lub zburzyć posiadane w Śródmieściu domy, a urzędem konserwatorskim. Okazało się, że konserwatorzy, których zadaniem była obrona nowo „odkrytej” wartości zabytkowej centralnej części skądinąd promującego się jako nowoczesnego miasta, w praktyce zgadzali się na jego przebudowę w początku XX w. W źródłach archiwalnych zgromadzonych w trzech instytucjach we Lwowie (w Archiwum Regionalnym, Archiwum Centralnym oraz w Bibliotece im. W. Stefanyka) prześledziłem dyskurs dawności i wartości estetycznych poszczególnych ulic i placów (zwanych z niemiecka „Stadtbild”), który prowadził skupionych wokół organizacji konserwatorskich historyków, historyków sztuki, architektów i polityków do konkluzji na temat prądowej, czystej, a w istocie wynalezionej, polskości architektury Lwowa czasów nowożytnych. Artykuł kończy szczegółowa relacja z debat na temat przebudowy jednej z dawnych kamienic przy Rynku (dom Zipperów), których rezultatem była budowa nowej, nadzwyczaj wysokiej, eklektycznej, a w swoim wyrazie pseudo-renesansowej budowli mieszkalnej. Pewnego rodzaju kontynuacją tych przemyśleń był artykuł na temat „odkrycia” Starego Miasta w Warszawie w tym samym okresie, jego obrony i tworzenia pierwszej wystawy muzealnej na jego temat, opublikowany w „Museum History Journal” (patrz dział „e” poniżej).

Czwarty tekst (poz. IV) dotyczy przemyśleń na temat konkretnego typu przestrzeni miejskiej w XIX w., przestrzeni ogrodów publicznych. To studium miało za zadanie wyjaśnić, czy przestrzeń miejską można dzielić i do jakiego stopnia ich funkcjonowanie się różniło. Pierwszą przymiarką do tematu był bardziej ogólny i dotyczący drugiej połowy XIX w. artykuł, opublikowany w polskojęzycznym tomie zbiorowym współorganizowanej przeze mnie konferencji w 2017 r. Prezentowany tekst dotyczy pierwszej połowy XIX w. i pokazuje, jak powstawała ta nowa w tamtym czasie przestrzeń „przechadzek” i „spacerów” miejskich (zwanych też ogrodami, a potem parkami) oraz jakie wzory społeczne były tam kultywowane. Zasadniczym pytaniem badawczym było to, do jakiego stopnia wzorem była tu kultura arystokratyczna. Pozytywna odpowiedź na to pytanie prowadziła do analizy rozwoju tego rodzaju przestrzeni i wykazania, że przestrzeń ta była tworzona przez nową grupę społeczną, nieprecyzyjnie nazywaną u nas burżuazją (włączyć tu należy w istocie także wczesną inteligencję), ale także, że przestrzeń ta sama w sobie kształtowała system wyobrażeń i symboli definiujących tę grupę. Specyfiką regionu było to, że decydentami w sprawie tworzenia nowych ogrodów publicznych (a były to kosztowne przedsięwzięcia) były niższe warstwy szlacheckie,

a nie magnaci lub mieszczenie. Innym aspektem była demokratyczna retoryka twórców ogrodów, która była spuścizną po dyskursach pierwszej Rzeczypospolitej. W tekście przeanalizowałem także funkcjonowanie społeczne ogrodów publicznych, które odpowiadało przede wszystkim na ówczesne potrzeby towarzyskie, w mniejszym stopniu higieniczne – choć i te trudno tu pominąć – a także potrzeby publicznego eksponowania statusu społecznego. Ta ostatnia kwestia była o tyle istotna, że omawiany okres był czasem rozwoju stosunków kapitalistycznych, w których nie było tak jasnych i oczywistych kryteriów przynależności do poszczególnych warstw społecznych w mieście (o czym świadczyła choćby przytaczana literatura piękna). Ciekawą kwestią była też analiza nielicznych źródeł dotyczących inkluzyjności ogrodów oraz tego, przez kogo ogrody były wykorzystywane w trakcie kolejnych pór dnia. Liberalizujące wartości kontaktu z naturą (zgodnie z arystokratycznymi ideami epoki) były dostępne tylko dla części użytkowników. Artykuł powstał na bazie szerokiej kwerendy literatury przedmiotu, prasy, literatury pięknej oraz archiwaliów Warszawy i Lublina.

Ostatni tekst (poz. V) jest rodzajem kontynuacji przemyśleń z artykułu poz. III. To analiza rozwoju idei konserwatorskich i idei historii sztuki w XIX w. Jest to z jednej strony historia rozwoju idei gotyku jako inspiracji dla architektury w tym czasie, bazująca na szerokiej kwerendzie w prasie od początków XIX w., a z drugiej analiza przemian, jakie zachodziły w symbolice i wyobrażeniach na temat tego stylu w sztuce w kontekście coraz brutalniejszych debat kulturalnych w epoce darwinizmu społecznego. Tekst powstał na podstawie książek i prasy z zakresu historii sztuki ostatnich dekad tego wieku. Tezę, jaką tam stawiam, jest istnienie swoistego poczucia pesymizmu, jakie ogarnęły polskie elity Królestwa Polskiego i Galicji w latach siedemdziesiątych-osiemdziesiątych XIX w., zanim przyszedł entuzjazm związany z pierwszą wielką realizacją w stylu wiślano-bałtyckim w Warszawie, a które odzwierciedlało się w debatach na temat gotyku (i neogotyku, choć tak go wówczas nie nazywano). Pierwszą próbą tego tematu była moja publikacja w specjalnym numerze redagowanych przeze mnie gościnnie „Roczników Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, która była pokłosiem jeszcze jednej konferencji, którą organizowałem w 2018 r. (patrz dział „c” poniżej). W artykule wyjaśniłem, jak tworzyły się idee narodowe bazujące na wspólnym, często w pewnej mierze wyobrażonym dziedzictwie artystycznym dawnych wieków. Powiązałem to z historią powstawania pierwszych instytucji konserwatorskich we Francji, Prusach i Austrii. Zwróciłem uwagę na swoistość klimatu intelektualnego początków XIX w. w dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, gdzie poczucie utraty państwowości nadało wyjątkowe piętno ogólnoeuropejskiemu zwrotowi ku nostalgii i sentymentalizmowi, a który odnalazł później swoje nowe oblicze w czasach romantyzmu. Następująca potem analiza tekstów na temat

kultury i sztuki narodu bez państwa pokazuje wpierw, jak idea gotyku (wpierw wyrażana w Wielkiej Brytanii) przedostawała się do szerszej świadomości społecznej na ziemiach polskich, by potem nabrać charakteru naukowego w czasach wielkich renowacji (i przebudowy) zabytków gotyckich w Krakowie i Warszawie, a następnie stać się bronią przeciw tym, którzy w drugiej połowie XIX w. starali się dowieść, że naród polski nie istnieje. Tekst pokazuje także, jak dyskurs naukowy mógł zaspokajać także potrzeby emocjonalne społeczeństwa, umacniając je w przekonaniu, że wielka przeszłość jest także kluczem do wielkiej przyszłości.

Pozostałe publikacje – osiągnięcia mniejszej rangi

Zacznę wpierw od publikacji mojej pracy doktorskiej *Kamienice czynszowe Warszawy, 1864–1914* w wydawnictwie IH PAN, w końcu 2015 r., a za którą zdobyłem wyróżnienie im. Hanny Szwankowskiej w konkursie varsavianistycznym oraz nagrodę „Klio” – obie w 2016 r.

Moje badania od czasów doktoratu skupiały się – jak pisałem – na badaniu przemian przestrzeni miast Europy Środkowej i Środkowo-Wschodniej w „długim” XIX w. Tak ujęta tematyka jest bardzo szeroka, a fascynuje mnie na tyle, że moje badania poszły w kilku różnych kierunkach naraz. Zakres tematyczny badań można podzielić na kilka nurtów (działów):

a) Rozwój wiedzy technicznej na temat miast

W ramach tego nurtu podjąłem badania ruchu higienicznego oraz jego wpływu na kształtowanie i postrzeganie miast. Opisałem przełom higieniczny w wyposażaniu mieszkań¹, debaty na temat zdrowego mieszkalnictwa², a także wpływ ruchu higienicznego na narodziny nowoczesnej urbanistyki³ w tomie po współorganizowanej przeze mnie konferencji w 2016 r. W dziale tym jest także analiza procesu zabudowywania – z powodów higienicznych – koryta rzeki Pełtwi we Lwowie w XIX i XX w. oraz opis nostalgii, jaka pozostała wśród mieszkańców po „usuniętej” rzece⁴. Nieco później miałem okazję przeanalizować sieci powiązań zawodowych inżynierów budowlanych i innych specjalistów miejskich z ośrodkami za granicą

¹ *Przełom higieniczny w projektowaniu mieszkań w Warszawie w 2 poł. XIX wieku*, w: *Czystość i brud. Higiena w XIX wieku. Wokół przełomu bakteriologicznego*, red. Walentyna Korpalska, Wojciech Ślusarczyk, Bydgoszcz: Dział Wydawnictw Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera, 2016, ss. 81–94; *Wyposażenie mieszczańskiego mieszkania w Warszawie (1864–1914)*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2016, nr 1, ss. 85–102.

² *The Warsaw Housing Issue in Public Debate, 1864–1905*, „Almanach Warszawy” 2016, t. 10, ss. 167–190.

³ *Wkład ruchu higienicznego w polską myśl urbanistyczną (1850–1914)*, w: *Architektura w mieście architektura dla miasta. Społeczne i kulturowe aspekty funkcjonowania architektury na ziemiach polskich lat 1815–1914*, red. Mikołaj Getka-Kenig, Aleksander Łupienko, Warszawa: Wydawnictwo IH PAN, 2017, ss. 57–70.

⁴ *Rivers, Public Hygiene and Urban Feelings. The Case of the Peltew River in Lviv before 1914*, „Biuletyn Polskiej Misji Historycznej / Bulletin der Polnischen Historischen Mission” 2019, nr 14, ss. 363–382.

Austro-Węgier na przełomie XIX i XX w. w artykule dla periodyku amerykańskiego⁵ (to kontynuacja badań z dziedziny wymiany wiedzy między miastami). Napisałem także wprowadzenie do książki Tomasza Dywana na temat infrastruktury technicznej Lwowa⁶. Podsumowaniem wielu wątków z powyższych badań jest moja zeszłoroczna książka wydana w Księżym Młynie na temat infrastruktury technicznej miast galicyjskich przed 1914 r. W książce tej, w dużej mierze pionierskiej jeśli idzie o ujęcie ogólnoregionalne, przebadłem powstawanie systemów kanalizacji, wodociągów, sieci gazowniczych i elektrycznych, a także transportu publicznego w Galicji, szukając idei łączącej wszystkie te działania (a którą odnalazłem w koncepcie tworzenia *systemu*). Jest to też studium modernizacji miejskiej na peryferiach Europy w „długim” XIX w.⁷

b) Rozwój miast w XIX w. w Europie Środkowej

W ramach tego nurtu opisałem kilka przypadków miast i ich rozwoju przestrzennego na przestrzeni XIX i częściowo XX w. Porównałem rozwój przestrzenny Lwowa z Warszawą⁸, zająłem się też „warstwami urbanistycznymi” w tkance Warszawy pod kątem morfologii miejskiej⁹, a następnie przeanalizowałem szczegółowo wpływ uwarunkowań militarnych i rozwoju kolei żelaznych na miasta wszystkich trzech zaborów polskich¹⁰. Odrębną pozycją jest analiza kształtowania się przestrzeni ogrodów i parków miejskich w drugiej połowie XIX w. w Królestwie Polskim i w Galicji¹¹, która jest też przymiarką do jednego z tekstów w dziale głównych osiągnięć naukowych. Tekst ten ukazał się w tomie po współorganizowanej przeze mnie konferencji w 2017 r. W ramach tej tematyki można uplasować także podjętą przeze mnie inicjatywę przetłumaczenia na język angielski mojej dawniejszej książki na temat politycznej historii przestrzeni publicznej Warszawy w pierwszej połowie XIX w. (oryg. z 2012 r.). Do

⁵ *Transnational Modernization on the Periphery? The Role of Engineers in the Rise of Modern Lviv (1870–1914)*, “Yearbook of Transnational History” 2020, r. 3, ss. 55–74.

⁶ *Wprowadzenie*, w: Tomasz Dywan, *Miejskie zakłady i obiekty infrastruktury technicznej Lwowa w latach 1858–1918. Zarys dziejów*, Łódź: Księży Młyn, 2021, ss. 9–23.

⁷ *W stronę systemu. Infrastruktura techniczna dziewiętnastowiecznego miasta na przykładzie Galicji*, Łódź: Księży Młyn, 2021.

⁸ *Przestrzeń publiczna Lwowa i Warszawy od lat 60-tych XIX wieku do I wojny światowej: próba porównania*, w: Львів: місто – суспільство – культура, t. 10, red. Олеся Аркуша, Олексій Вінниченко, Мар’ян Мудрий, Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016, ss. 349–371.

⁹ *Reading Warsaw’s complicated urban fabric*, w: *City as Organism. New Visions for Urban Life*, t. 1, red. Giuseppe Strappa, Anna Rita Donatella Amato, Antonio Camporeale, Rzym: s.n., 2016, ss. 551–560.

¹⁰ *Military aspects in the spatial development of the Polish cities in the nineteenth century*, “Acta Poloniae Historica” 2016, nr 114, ss. 255–290.

¹¹ *Miejskie parki publiczne zaboru rosyjskiego i austriackiego jako przestrzenie publiczne w drugiej połowie XIX wieku*, w: *Architektura w mieście architektura dla miasta. Miejska przestrzeń publiczna w „długim” dziewiętnastym wieku*, red. Aleksander Łupienko, Agnieszka Zabłocka-Kos, Warszawa: Wydawnictwo IH PAN, 2019, ss. 109–139.

celów tłumaczenia tekst rozbudowałem i dodałem liczną literaturę obcojęzyczną¹², dzięki czemu książka uzyskała pozytywne recenzje, m.in. Maltego Rolfa. W dziale tym można umieścić też dwa tomy zbiorowe, jakie współredagowałem i opatrzyłem artykułami wstępnymi w 2017 i 2019 r., gdzie autorzy analizowali społeczne funkcjonowanie architektury oraz formowanie nowych przestrzeni publicznych w miastach XIX wieku¹³.

c) Dzieje architektury i jej symboliki oraz architektów w XIX w.

Ten dział to prace, które poświęciłem tematowi najbardziej zbliżonemu do historii sztuki. Znalazł się tu artykuł na temat powiązań artystycznych między polskimi i niemieckimi architektami w XVIII i XIX w. w sferze idei i rozwiązań formalnych¹⁴, artykuł na temat potencjału symbolicznego neoklasycyzmu w Królestwie Polskim i Galicji w pierwszej połowie XIX w. (jako wyrazu idei władzy i porządku)¹⁵, a także na temat rozwoju idei gotyku w jego aspekcie estetycznym i narodowo-symbolicznym w XIX w.¹⁶ (przymiarka do jednego z tekstów w dziale głównych osiągnięć naukowych). Środowisku polskich architektów w Galicji poświęciłem także jeden szkic¹⁷, a dla najnowszego tomu Polskiego Słownika Biograficznego napisałem biogram arch. Mikołaja Tołwińskiego.

d) Historia kulturowa przestrzeni Lwowa

Od 2016 r. zająłem się też na dobre istotnym dla mnie tematem przestrzeni Lwowa w XIX w. (do 1914 r.). Był to temat grantu SONATA w NCN, który zrealizowałem i rozliczyłem w latach 2016–2019. W jego ramach powstały, oprócz wcześniejszego studium na temat przestrzeni Lwowa i Warszawy oraz dwóch pozycji z działu głównego osiągnięć naukowych (patrz wyżej), także teksty na temat tożsamości ludności Lwowa w znaczeniu identyfikacji z fizyczną i symboliczną przestrzenią miasta, na bazie korpusu wspomnień jego (najczęściej

¹² *Order in the Streets. The Political History of Warsaw's Public Space in the First Half of the 19th Century*, tłum. J. Garliński, Frankfurt am Main: Peter Lang, 2020.

¹³ *Architektura w mieście architektura dla miasta. Społeczne i kulturowe aspekty funkcjonowania architektury na ziemiach polskich lat 1815–1914*, red. Mikołaj Getka-Kenig, Aleksander Łupienko, Warszawa: Wydawnictwo IH PAN, 2017; *Architektura w mieście architektura dla miasta. Miejska przestrzeń publiczna w „długim” dziewiętnastym wieku*, red. Aleksander Łupienko, Agnieszka Zabłocka-Kos, Warszawa: Wydawnictwo IH PAN, 2019.

¹⁴ *Artistic Entanglement: Polish and German Architecture in the 18th and 19th Centuries*, w: *Science Interconnected: German-Polish Scholarly Entanglements in Modern History*, red. Jan Surman et al., Marburg: Verlag Herder-Institut, 2022, ss. 83–92.

¹⁵ *Architecture and Urban Planning in Service of Politics: (Neo)classicism and the Restructuring of Cities in the Kingdom of Poland*, w: *Art and Politics in Europe in the Modern Period*, red. Dragan Damjanović, Lovorka Magas Bilandzić, Zeljka Miklosević, Zagreb: Faculty of Humanities and Social Sciences, 2019, ss. 313–324.

¹⁶ *Średniowieczne zabytki w nowoczesnym kraju. Z dziejów dziewiętnastowiecznego dyskursu o architekturze*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 2020, t. 81, ss. 17–48.

¹⁷ *Architects in Galicia and the city. The question of history and modernity before World War I*, w: *Architects and Their Societies. Cultural Study on the Habsburg-Slavic Area (1861–1938)*, red. Anna Kobylńska, Maciej Falski, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2021, ss. 179–191.

dawnych) mieszkańców¹⁸ oraz rozwoju miejscowej oddolnej elity związanej z „kultywowaniem” – na różny sposób – przestrzeni Lwowa¹⁹, gdzie podjąłem się także rozwinięcia jednego z kluczowych dla mnie pojęć: lokalności. Badania te będę kontynuował; w bieżącym roku złożyłem w tym celu wniosek do NCN w ramach konkursu OPUS, którego rozstrzygnięcie będzie miało miejsce na jesieni.

e) Miasto i przeszłość

W ramach tak pomyślanego działu znalazły się teksty z nurtu historii kulturowej przestrzeni miasta, która mnie ostatnio coraz bardziej fascynuje, oraz artykuły na temat znaczenia przeszłości w budowie identyfikacji (tożsamości) ludzkiej. Obok tekstów na temat kultury miejskiej na przykładzie Bratysławy²⁰, jest tu tekst temat ogólniejszych rozważań nad miastem i miejskością w ramach przemian konotacji i semantyki pojęcia „miasto” (w ramach zakładowego grantu dotyczącego pojęć społeczno-politycznych w XVIII–XX w.)²¹. Postrzeganiu przeszłości i zabytków sztuki poświęcony został też artykuł na temat idei konserwatorskich w XIX w.²², w tomie wydanym przez Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, a który był przymiarką do jednego z artykułów w dziale głównych osiągnięć naukowych. Znaczeniem starych części miast dla tożsamości ich mieszkańców w burzliwym politycznie i ideowo początku XX w. zająłem się w artykule dla „Museum History Journal” dotyczącym „odkrycia” Starego Miasta w Warszawie oraz idei stworzenia pierwszego *stricte* miejskiego muzeum, zajmującego się polską przeszłością pozbawionej stołeczności metropolii XIX w.²³ Zwieńczeniem dotychczasowych badań była publikacja w prestiżowym wydawnictwie Berghahn Books książki zbiorowej na temat idei narodowych w architekturze miejskiej w Europie Środkowej i Wschodniej w XIX w., pod redakcją prof. Dragana Damjanovicia i moją, do której również napisałem obszerny wstęp²⁴. Dział badań nad postrzeganiem i symboliką przeszłości miejskiej jest dla mnie perspektywiczny. Ostatnia

¹⁸ *Tożsamość polskiego Lwowa w XIX wieku*, w: *Sztuka pograniczy: studia z historii sztuki*, red. Lechosław Lameński, Elżbieta Błotnicka-Mazur, Marcin Pastwa, Lublin: Wydawnictwo KUL et al., 2018, ss. 315–329.

¹⁹ *Localness, Identity, and the Historic City. New Elites in the Autonomous Galician Lviv*, „Acta Poloniae Historica” 2020, nr 121, ss. 5–26.

²⁰ *Kultura miast Europy Środkowo-Wschodniej w XIX wieku: narodowa, lokalna czy metropolitarna?*, w: *Bratysława – miasto na skrzyżowaniu kultur / Bratislava – mesto na križovatke kultur*, red. Andriej Moskwin, Warszawa: Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej, Uniwersytet Warszawski, 2016, ss. 129–140.

²¹ *Hasło „miasto” w dyskursach XIX wieku: kształtowanie materiału językowego*, w: *Z dziejów pojęć społeczno-politycznych w XVIII–XX w.*, red. Maciej Janowski, Warszawa: Wydawnictwo IH PAN, 2019, ss. 395–426.

²² *Architectural Heritage and Nation Building in the Kingdom of Poland and Galicia before 1914*, w: *Heritage and Society*, red. Robert Kusek, Jacek Purchla, Kraków: MCK, 2019, ss. 233–248.

²³ *A museum or a sanctuary of memory? The impact of a nonexistent city museum in Russian Warsaw (1905–1915)*, „Museum History Journal” 2022, t. 15, ss. 1–21.

²⁴ *Forging Architectural Tradition: National Narratives, Monument Preservation and Architectural Work in the Nineteenth-Century*, red. Dragan Damjanović, Aleksander Łupienko, New York: Berghahn Books, 2022.

współorganizowana przeze mnie konferencja, przy udziale IH PAN, Muzeum Miasta Gdyni i prof. Jacka Friedricha, w 2021 r. (online) dotyczyła miasta i pamięci. Idea kultury pamięci stała u podstaw zaproponowanej przeze mnie kategorii „lokalnych wspólnot pamięci”, która będzie kluczowa w zagranicznej publikacji pokonferencyjnej, jaką planuję w najbliższej przyszłości wydać. Jednocześnie pamięć w mieście (pamięć miasta) jest tematem specjalnego numeru „Acta Poloniae Historica”, który gościnnie redaguję, a który ukaże się na początku przyszłego roku. W numerze tym szerzej omawiam kategorię pamięci w mieście, fizyczności obiektów pamięci oraz miejskiego palimpsestu (artykuł przyjęty do druku)²⁵.

f) Historia luteranów w Królestwie Polskim

Pobocznym tematem moich badań, przewijającym się od kilku lat, są dzieje społeczności luteranńskiej na ziemiach polskich, głównie w Królestwie Polskim w XIX w. W ramach tego zainteresowania publikowałem sporo tekstów popularnych, prowadziłem kilka wykładów oraz udzielałem wywiadów (patrz niżej), ale także udało mi się opublikować teksty naukowe. Należały do nich: współredagowana przez mnie książka na temat zasłużonej luteranńskiej rodziny Burschów, do której napisałem wstęp oraz kilka artykułów²⁶, dwa artykuły w jubileuszowym tomie zbiorowym na temat budynku warszawskiego luteranńskiego kościoła Świętej Trójcy, gdzie omawiam dzieje luteranizmu w Polsce oraz samej parafii (od końca XVIII w.)²⁷, a także tekst na temat luteranów-Polaków w XIX i w początku XX w. na tym terenie: ich rozterek ideowych oraz reakcji na uzyskanie niepodległości przez Polskę²⁸. W „Kronice Warszawy” ukazały się także dwa inne artykuły na temat ewangelickiego „zakątka” w Warszawie oraz siedziby konsystorza luteranńskiego w okresie międzywojennym²⁹. Napisałem też biogram prof. Edmunda Burschego do słownika ofiar obozu Mauthausen-Gusen.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

²⁵ *Local memory and urban space*, „Acta Poloniae Historica” 2023 (w druku).

²⁶ *Rodzina Burschów. Opowieści o polskich ewangelikach*, red. Karol Karski, Aleksander Łupienko, Bielsko-Biała: Augustana, 2016.

²⁷ *Reformacja w Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, w: *Ewangelicki kościół Św. Trójcy w Warszawie*, red. Karol Guttmejer, Warszawa: Parafia Ewangelicko-Augsburska Świętej Trójcy, 2017, ss. 11–28; *Zbór ewangelicko-augsburski w Warszawie*, w: tamże, ss. 121–144.

²⁸ *Polskojęzyczni duchowni luteranscy z „Kongresówki” wobec polskości*, w: *O niepodległości ekumenicznie. Wyznawcy różnych Kościołów dla Rzeczypospolitej (1918–1939)*, red. Sabina Bober, Sławomir Jacek Żurek, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2018, ss. 215–234.

²⁹ *Ewangelicki zakątek w dziewiętnastowiecznej Warszawie. Nieruchomości parafii św. Trójcy wokół placu Ewangelickiego*, „Kronika Warszawy” 2017, nr 1, ss. 49–70; *Historie pałacowe, czyli o siedzibie konsystorza ewangelickich w II RP*, „Kronika Warszawy” 2020, nr 1–2, ss. 72–89.

Moja aktywność naukowa poza IH PAN, związana z badaniami dziewiętnastowiecznych miast, rozpoczęła się w roku obronienia doktoratu i koncentrowała się na aktywnym udziale w konferencjach międzynarodowych. Wziąłem udział w cyklicznej konferencji International Seminar on Urban Form w Rzymie (wrzesień 2015 r.), jednak morfologia miejska nie okazała się dla mnie kierunkiem perspektywnym. Bardziej owocne były wystąpienia na konferencjach cyklicznych European Association for Urban History, rozpoczęte już w 2014 r. W 2016 r. była to konferencja w Helsinkach (dwa wystąpienia na dwóch sesjach) i w 2018 r. w Rzymie. Brałem również udział w konferencjach w Marburgu o polsko-niemieckich powiązaniach naukowych (2015 r.); w Zagrzebiu na temat sztuki i polityki (2016 r.); w Neapolu na temat miasta i podróży (2017 r.; organizowane przez Assoziacione Italiana di Storia Urbana, z której przewodniczącą zadzierzgnąłem kontakt); we Lwowie o tożsamości w mieście (2018 r.); w Würzburgu, organizowanej przez Polską Misję Historyczną na temat związku miast i rzek (2018 r.); cykliczną, organizowaną przez International Society of Cultural History, w Tallinnie, na temat globalnej kultury w miastach (2019 r.) oraz cykliczną w Pradze organizowaną przez Archiwum m. Pragi (2019 r.) na temat zieleni w miastach XVIII–XIX w.

Oprócz tego zadzierzgnąłem kontakty z kilkoma ośrodkami zagranicznymi, z których kilka okazało się naprawdę owocnych. Kontakt z Instytutem Herdera w Marburgu utrzymałem poprzez m.in. udział w warsztatach na temat muzeów miejskich (2018 r.) oraz zdobytemu miesięcznemu stypendium badawczemu (w październiku 2020 r.). Współpraca z pewnością będzie kontynuowana. Kontakt z innym ośrodkiem w Niemczech nawiązałem dzięki wystąpieniu związanym z prowadzonym grantem Sonata NCN-u (wykład gościnny w Instytucie Aleksandra Brücknera w Halle w 2017 r.). Poza tym sporo współpracowałem z jedną z wiodących historyczek miast w Niemczech Heidi Hein-Kircher, owocem tych prac były artykuły w czasopiśmie niemieckim i kilku anglosaskich. Dzięki współpracy z Draganem Damjanoviciem z Zagrzebia udało się wydać książkę na temat tworzenia nowych tradycji architektonicznych w Europie Środkowej i Wschodniej w XIX w. w prestiżowym wydawnictwie Berghahn Books (*Forging Architectural Tradition*). Uczestniczyłem także w jednej z konferencji organizowanych przez niego w Zagrzebiu (w 2016 r.). Kontakt z Włochami utrzymywałem dzięki znajomości z prof. Paolo Cornaglią z Politechniki w Turynie (wykład gościnny w Turynie w 2019 r. oraz współpraca przy w/w tomie o tradycjach architektonicznych). Kontakt z Instytutem Nauk Społecznych w Sibiu w Rumunii (Anda-Lucia Spânu) zaowocował współpracą przy w/w książce oraz jedną recenzją. Kontakt ze Stacją

Naukową PAN w Wiedniu obejmował miesięczny pobyt na Stypendium Lanckorońskich w kwietniu 2022 r. (w tym wystąpienie publiczne na temat Lwowa w XIX w.). Nawiązałem także kontakt ze Lwowem z racji tematyki projektu badawczego w NCN. Występowałem na forum tamtejszego Centrum Badań Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej (2018 r.) oraz spędziłem tam miesiąc rezydencji w podziale na dwa pobyty (grudzień 2018 r. i kwiecień 2019 r.), korzystałem też ze współpracy między Akademiami Nauk Polska-Ukraina (wyjazd w 2018 r. do Lwowskiego Uniwersytetu Katolickiego), nie licząc wielu innych pobytów badawczych. W 2022 r. miałem możliwość zadzierzgnięcia kontaktu w dwóch ośrodkach związanych z badaniami miast: w Instytucie Porównawczej Historii Miast w Münster (kontakt z Danielem Stracke) oraz w Laboratorium Badań Historycznych Rodan-Alpy (kontakt z Francesco Beretta), w ramach stażów grantu Zakładu Atlasu Historycznego z NAWA, w którym biorę udział.

Jeśli chodzi o kontakty w polskich instytucjach naukowych, związanych z badaniami miasta w XIX w., to współpracuję z Instytutem Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego i prof. Agnieszką Zabłocką-Kos, na której seminariach regularnie goszczę, współredagowałem z nią duży tom zbiorowy, który spotkał się z pozytywnym przyjęciem ze strony środowiska historyków sztuki, a także objąłem z nią promotorstwo (pomocnicze w moim przypadku) nad doktoratem mgr Pauliny Korneluk (od 2021 r.). W Krakowie współpracowałem z Międzynarodowym Centrum Kultury, na którego konferencjach na temat dziedzictwa występowałem dwa razy (2017 oraz 2021 r.), z prof. Andrzejem Chwalbą (dwa wystąpienia na forum seminarium profesora na UJ w 2020 i 2021 r.) oraz z gronem badaczy Galicji skupionych wokół prof. prof. Michała Baczkowskiego i Tomasza Kargola (wystąpienie na zebraniu w 2022 r.). Bliski kontakt nawiązałem także z Zespołem Badań Kultur Słowiańskich w Monarchii Habsburskiej w Instytucie Slawistyki Zachodniej i Południowej na UW, nastawionej na badanie dziewiętnastowiecznej kultury miejskiej, dzięki czemu brałem udział w wielu spotkaniach i seminariach, jednej konferencji, w publikacji numeru tematycznego czasopisma „Acta Poloniae Historica” oraz napisałem rozdział do książki o architektach słowiańszczyzny (w 2021 r.). Trzykrotne starania o grant NCN we współpracy z Zespołem nie przyniosły niestety pozytywnego rezultatu. Poza tym jestem w kontakcie z historykami XIX w. na Wydziale Historycznym UW, a we wrześniu 2021 r. zostałem zaproszony na tamtejsze seminarium im. Anny Żarnowskiej.

Bardzo dobrą możliwość kontaktu z badaczami z różnych ośrodków miałem współorganizując (z innymi historykami miast) własne konferencje ogólnokrajowe w IH PAN z cyklu „Architektura w Mieście, Architektura dla Miasta”: w 2016 r. we współpracy z Mikołajem Getką-Kenigiem, w 2017 r. we współpracy z Agnieszką Zabłocką-Kos z

Wrocławia, w 2018 r. we współpracy z Kamilem Śmiechowskim z Łodzi oraz w 2021 r. (online) we współpracy z Jackiem Friedrichem z Gdańska (ta ostatnia była międzynarodowa).

Brałem także udział w licznych grantach naukowych, jako kierownik w grantie „Funkcjonowanie społeczne architektury wybranych fragmentów przestrzeni publicznej w miastach ziem polskich (ok. 1850–1914)” w IH PAN (grant SONATA NCN, 2016–2019, rozliczony) oraz wykonawca: „Historia pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII–XX wieku” prof. Macieja Janowskiego w IH PAN (grant OPUS NCN, 2016–2019); tłumaczenie mojej książki na temat przestrzeni publicznej Warszawy (grant NPRH Universalis); „Historyczna ontologia przestrzeni miejskiej” Zakładu Atlasu Historycznego w IH PAN (grant NAWA, od 2020 r.) oraz *Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku* w IH PAN prof. Adama Koźuchowskiego (grant OPUS NCN, od 2021 r.).

Recenzowałem (recenzje zewnętrzne) także artykuły dla różnych czasopism naukowych: „Klio” (w 2016 i 2017 r.); „Місто: історія, культура, суспільство” (Kijów; w 2017 i 2018 r.); RIHA Journal (Budapeszt; w 2017 r.); Almanachu Warszawy (w 2018, 2019 i 2020 r.); „Rocznika Chopinowskiego” (w 2019 r.); „Mesto a Dejiny” (Koszyce; w 2018 r.); „Roczników Dziejów Społecznych i Gospodarczych” (w 2018 i 2020 r.); „Urban History” (Cambridge; w 2018 r.); „Yearbook of the Institute of Social Sciences and Humanities (Sibiu; w 2020 r.); „Studia Geohistorica” (w 2020 i 2021 r.); „Zeszytów Kaliskiego TPN” (w 2021 r.) i „Architectural Histories” (międzynarodowe; w 2022 r.). Recenzowałem też jedną książkę dla Funduszu Nauki Polskiej (w 2021 r.) oraz jedną dla serii „Studien zur Ostmitteleuropa-Forschung” z Marburga (w 2022 r.). Własne recenzje książek publikowałem też w „Kwartalniku Historycznym”, w „Acta Poloniae Historica” i w „Quart”.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Z racji pracy w instytucie badawczym PAN nie mam okazji wykładać i pracować ze studentami. Mimo to staram się też czynnie popularyzować naukę oraz występować – w miarę możliwości – na forum publicznym. W 2015 r. przykładowo współpracowałem z Muzeum Historii Polski w organizacji wystawy czasowej "Ziemia obiecana. Miasto i nowoczesność", gdzie przygotowywałem część działu „Miasto prywatne”. Konsultowałem na potrzeby w/w Muzeum także fragment wystawy stałej w 2017 r. Brałem także udział w projekcie Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, publikując popularne artykuły na temat znanych polskich budowli, osób i zdarzeń na stronie <http://www.historiaposzukaj.pl> (w 2016 r.), a także

organizowałem i prowadziłem promocje kilku współredagowanych lub napisanych przeze mnie książek w Domu Spotkań z Historią w Warszawie, a także w Krakowie, Wrocławiu i Poznaniu.

Jeśli chodzi o dydaktykę, to w lutym i marcu 2021 r. poprowadziłem cykl czterech wykładów na seminarium nauczycielskim organizowanym online przez IH PAN, na temat rozwoju idei narodowej w XIX w. w Europie Środkowej.

Poza tym udzielałem się organizacyjnie w moim instytucie (IH PAN), biorąc udział w komisjach: Komisji Oceny Pracowników (w 2021 r.), w Komisji Wydawniczej (od 2021 r.) oraz w Zespole Varsovianistycznym (od 2022 r.), a także przewodnicząc Polsko-Słowackiej Komisji Historyków (od 2021 r.). W październiku br. przewidziane jest wystąpienie na konferencji w Warszawie, promujące odnowienie działalności tej Komisji oraz spotkanie robocze polskiej części Komisji (grupujących dziesiątkę naukowców: historyków/czek, historyka sztuki i literaturoznawców/czynie) ze słowacką w Bańskiej Bystrzycy.

Oprócz tego popularyzowałem naukę poprzez wystąpienia radiowe: na temat kamienic czynszowych i Warszawy w audycji „Praska Ferajna” radia Praga (luty 2016 r.); w audycji w radiu RDC (grudzień 2018 r.) oraz w audycji II programu Polskiego Radia "Klub ludzi ciekawych wszystkiego" (październik 2018 r.). Publikowałem także kilka razy w czasopiśmie o przestrzeni „Autoportret”: na temat miast i prawa budowlanego oraz miast i epidemii.

Sporo udzielałem się w popularyzowaniu wiedzy na temat historii luteranów polskich, na ten temat brałem udział w audycji II programu Polskiego Radia "Klub ludzi ciekawych wszystkiego" (dwa wystąpienia: czerwiec 2016 r. i marzec 2017 r.); w audycji w radiu RDC pt. Rody Mazowska (listopad 2017 r.) i w Polskim Radio dla Zagranicy (w sierpniu 2019 r.). Publikowałem na te tematy w „Kalendarzu Ewangelickim” i *Informatorze* parafii Św. Trójcy w Warszawie. Oprócz tego poprowadziłem prawie pięćdziesiąt wywiadów na tematy ewangelickie w cyklu "Ewangelickie Fundamenty Warszawy" (publikowane na kanale YouTube od 2019 r.). Temat ewangelicki popularyzowałem także poprzez wykłady: dla kursu prof. Marka Ostrowskiego dla studentów U.W. w grudniu 2017 r.; na sesji naukowej dla alumnów w Warszawskim Seminarium Duchownym na Pradze w styczniu 2018 r., podczas wykładu w Kolonii Wawelberga w Warszawie w kwietniu 2019 r. i na Forum Ewangelickim w Łodzi we wrześniu 2019 r. Organizowałem też wystawę na temat 240. rocznicy budowy kościoła luterskiego św. Trójcy w Warszawie (otwarta w grudniu 2021 r. tamże).

7. Inne informacje ważne z punktu widzenia kariery zawodowej.

Aleksander Lupienko

